

АНОТАЦИИ И САМООЦЕНКА НА ПРИНОСИТЕ

на приложените материали, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ по област на висше образование 8. Изкуства, професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство (Музикознание и музикално изкуство: технологични модели на преподаването по музикален инструмент – акордеон) в ПУ „Паисий Хилендарски“

от гл. ас д-р Диана Иванова Станчева,
катедра „Музика“, Педагогически факултет, ПУ „П. Хилендарски“

Общо представяне на приложените материали

Приложени са общо 18 публикации извън дисертацията: 15 научни, 1 нотно издание и 2 броя CD.

Научните публикации са: 1 монография; 2 студии; 1 учебник; копия на 11 статии и доклади в списания и сборници на конференции, 8 от които в България и 3 – в чужбина. От статиите и докладите две публикации са в издания с импакт фактор, една – в научно списание реферирано и индексирено в световно известни бази данни с научна информация и една – в специализирано издание в областта на изкуствата.

Приложен е и списък с 15 публикации по дисертацията, от които 10 статии и доклади в списания и сборници на конференции и 5 нотни издания.

Нотното издание извън дисертацията е сборник с авторски аранжimenti за акордеонно дуо на 5 музикални произведения.

Двата компактдиска съдържат аудиозаписи на музикални изпълнения на акордеонни камерни ансамбли с худ. р-л Д. Станчева. Общо 13 от музикалните произведения са авторски аранжimenti. Единият компактдиск е копие на аудиокасата към едно от нотните издания – сборника с аранжimenti извън дисертацията.

Заглавията на всички публикации са представени в „Списъци на публикациите“ (2 бр. – 1 извън дисертацията и 1 по дисертацията) от административните документи.

В отделни приложения – с наименованията и номерата на показателите от справката за съответствие с минималните национални изисквания, е представена по-подробна информация и доказателствени материали за отчетените реализирани продукти.

Всички материали са от един автор и са по темата на конкурса.

Съдържание на приложените материали

1. Хабилитационен труд – публикувана монография в съответната научна област

Станчева, Д. *Художествено-интерпретационни и технически параметри на работата на акордеониста над музикални произведения*. Второ преработено и допълнено издание. 192 стр. FastPrintBooks, Пловдив, 2019. ISBN 978-619-236-067-2

Съдържа въведение, 4 глави и заключение, списък с 48 български и чужди литературни източника и 4 приложения. В Първа и Втора глава са изследвани съответно проблемът за ролята на изпълнителя в интерпретацията и параметрите на работата на акордеониста над музикалното произведение като технологичен процес. В Трета глава е изследвана техническата и художествено-интерпретационна проблематика при работата на акордеониста над 4 конкретни музикални произведения, за които няма сведения да са подлагани на подобен анализ от друг автор: 3 оригинални пиеси от съвременни композитори – полски, френски и български и една транскрипция от бароковата клавирна литература. Предложени са решения на проблема за акордеонната изпълнителска интерпретация, базирани на обобщен анализ на информацията от специализираните източници относно: философско-естетическата страна на въпроса за ролята на изпълнителя в интерпретацията на музикалните произведения; художествено-интерпретационните параметри на музикалните произведения като проблем от областта на музикознанието и музикалното изкуство; технологичния процес на работа над музикалното произведение, като проблем от клавирните методи и методиките на обучение по акордеон; конструктивните особености, принцип на звукообразуване и специфични изразни възможности на акордеона; акордеонната изпълнителска техника, а също и на личен изпълнителски и педагогически опит на автора, включително наблюдение, анализ и сравнение на множество изпълнения на чужди и български акордеонисти през последните 30 години.

Изследването на специфичните интерпретационни проблеми при соловите полифонични транскрипции за акордеон е в отделна глава – Четвърта. Предложените решения са базирани на анализ и систематизация на информацията от специализираните източници относно: музикалния звук като физично

явление; устройството, принципа на звукообразуване и изразните възможности на акордеона и на оригиналните инструменти; различни артикулационни концепции за акордеонната интерпретация на полифонични транскрипции; клавирните методики и методиките на обучение по акордеон. В тази глава се очертават следните приноси:

- представен е опит за намиране на адекватно решение на проблема за интерпретацията на соловите полифонични транскрипции с акордеонни изразни средства – най-спорният, най-малко изследваният и най-неизясненият до днес проблем за педагога, изпълнителя и музикалния теоретик;

- представено е систематизирано познанието за спецификата на акордеонните изразни средства;

- вниманието е фокусирано върху проблеми, които не са застъпени или са слабо разработени в акордеонната методика – проблемът за артикулацията при полифоничната фактура, за приложението на пръстовите, меховите и мехо-пръстовите изразни средства, регистрите, динамиката и меховоденето при интерпретацията на полифоничната транскрипция;

- описани са апробирани в практиката решения на художествено-интерпретационните и технически проблеми в работата над транскрипцията на конкретно полифонично произведение от често включваните в учебния и концертен репертоар – Прелюд и fuga C-dur из цикъла за орган „Осем малки прелюдии и фуги” от Й. С. Бах, за което няма сведения да е подлагано на подобен анализ от друг автор до момента;

- представен е пълният нотен текст на авторска транскрипция за акордеон на това произведение.

Описанията на изследваните в монографията проблеми и процеси са с ясно изразена насоченост към приложение в акордеонната педагогическа и изпълнителска практика.

Трудът би могъл отчасти да запълни празнините в оскъдната специализирана акордеонна литература и да послужи като основа за други, по-широки и задълбочени изследвания от областта на методиката на обучението по акордеон и акордеонното изпълнителско изкуство.

2. Студии

2.1. Станчева, Д. *Предимства на когнитивното усвояване на музикалното произведение при изпълнение на акордеон*. Второ издание, 36 стр. FastPrintBooks, Пловдив, 2019. ISBN 978-619-236-112-9

Необходимостта от изследване на проблема е продиктувана от разликата в качеството на българските и на чуждите акордеонни изпълнения на конкурсния и концертен подиум, установена от автора през многогодишната му педагогическа работа, желанието му да открие негативно влияещите фактори и да потърси практическа възможност за тяхното преодоляване. Опира се на изследвания от областта на философията, психологията, дидактиката, културологията, теорията на Хофстеде за националните култури и др. Представени са предимствата на когнитивния вид учене пред традиционния за България рефлексорен. Отбелязано е мястото му като вид учене. Описани са факторите, които затормозяват неговото прилагане, като е отделено специално внимание на спецификите на българската национална култура, като такъв съществен фактор. Предложени са някои подходи за прилагането му.

2.2. Станчева, Д. *Възникване, техническо развитие и приложение на акордеона в музикалното изкуство. Част I. От Древна Азия до съвременния хроматичен акордеон*. Второ издание, 74 стр. FastPrintBooks, Пловдив, 2019. ISBN 978-619-236-114-3.

Необходимостта от подобно изследване се обосновава чрез следните факти, които са определящи и за приносния му характер: 1) Предвид широкото разпространение на акордеона през последните 180 г., изненадващо малко е писано по тази тема. Голяма част от това, което е написано е грубо опростено, често неточно и невярно. 2) В българската специализирана литература тази тема е застъпена в много малък обем в три източника, като в тях информацията притежава качества, значително затрудняващи познанието – неясен изказ; фактологични несъответствия при различните автори; взаимно изключващи се твърдения при един и същ автор; не се посочва източника или ако се посочва, препратката е към несъществуващ обект; липса на уточнение за оригиналните наименования на инструментите и имената на техните изобретатели и др. 3) В достъпната чужда литература се наблюдава или прекалена натовареност на по-цялостна разработка с детайли от регионално естество, или фрагментарност, или разпръснатост на информацията; несъответствия в датировката; терминологични несъответствия; описания на факти и събития, които поставят на изпитание преценката за надеждност на източника и др.

В студията са събрани и изложени, доколкото е възможно в хронологична последователност, основните елементи от достъпната информация, като са очертани контурите на една по-достоверна и сравнително по-пълна картина на историята на акордеона, даваща по-ясна представа за развитието на този инструмент, съвременното му устройство и приложение в музиката. Описан е акордеонният принцип на звукообразуване и използването му в предшествващи инструменти, както и приложението им в музикал-

ната практика. Представена е историята на създаването и усъвършенстването на акордеона, като специално внимание е отделено на патентоването му от К. Демиан. С приносно значение е фактът, че за първи път в нашата литература се изяснява устройството на акордеона на Демиан, начинът по който се е държал от изпълнителя и какво е можело да се свири на него. Авторът прави анализ на чертежа от патента на Демиан, въз основа на който стига до извода колко и какви са били акордите, които е било възможно да се свирят на първия акордеон. Публикуваните в студията факти за този инструмент не потвърждават истинността на информацията за него в специализираната литература у нас.

Предвид обстоятелството, че темата е част от учебното съдържание на методиките на обучението по акордеон, наред с достъпния стил на изложение и множеството нагледни материали, които съдържа, студията би могла да послужи както на преподаватели, ученици и студенти в сферата на професионалното обучение по този инструмент, така и на всеки, който проявява интерес към него.

3. Учебник

Станчева, Д. *Технологии за постигане на качествен тон в началното обучение по акордеон. Учебник за преподаватели по акордеон*. Второ издание, 72 стр. Fast Print Books, Пловдив, 2019, ISBN 978-619-236-113-6

Учебникът е насочен към настоящи и бъдещи преподаватели по акордеон – подходящ е както за студенти – акордеонисти от музикалните специалности, така и за акордеонисти от СМУ. В българската акордеонна методика въпросът за уменията, свързани с постигането на качествен тон е съвсем слабо разработен, без да е публикувана система за развитието им, което рефлектира негативно върху резултатите от обучението. Учебникът отчасти запълва празнините в този план. Предлага методически знания за приложими в началното обучение по акордеон технологии, основополагащи в развитието на уменията за получаване на качествен тон в условията на непрекъснатото мехово движение. Съдържанието е структурирано в съответствие с практическата възможност за последователно въвеждане на технологиите още от първия урок, паралелно с другите методически единици. Съдържа уточнени понятия, ясно формулирани правила и подробно описание на технологичния процес. Технологиите представляват част от цялостна система, която е с доказана ефективност при апробирането ѝ в практиката.

4. Статии и доклади в списания и сборници от конференции, извън дисертацията

Част от тях представляват публикации, представящи частично някои проблеми, разработени в цялостните трудове, които са коментирани по-горе в 1, 2.1 и 3. Съдържанието на тези от тях, които са представени в справката за съответствие на научната продукция с минималните национални изисквания по критерий № 8 и по критерий № 9 не дублира никаква част от съдържанието на цялостните трудове.

5. Нотни издания на хартиен носител, извън дисертацията

Станчева, Д. *Пет красиви пиеси за 2 акордеона в аранжимент на Диана Станчева*, 50 стр. Интерстил, Пловдив, 1999. ISBN 954-8824-20-5 (книжно тяло и аудиокасета)

Представява сборник с аранжименти за акордеонно дуо на 5 музикални произведения от жанровете джаз, диско, чардаш, мюзет. Неговата актуалност се обосновава чрез факта, че подобни нотни издания за акордеонни ансамбли и до сега липсват на българския пазар. В изпълнение на студентски камерни състави под ръководството на автора, аранжиментите са записани на аудиокасата, придружаваща нотното издание, което го прави единствено по рода си в акордеонната литература у нас и до днес. Сборникът намира практическо приложение в занятията по камерна музика при професионалното обучение на акордеонисти както от средните, така и от висшите училища.

6. Авторски аранжименти, изпълнени и записани на електронен носител, извън дисертацията

6.1. CD „Пет красиви пиеси за 2 акордеона в аранжимент на Диана Станчева“. Худ. р-л на изпълнителските състави: Д. Станчева. Продуцент: П. Станчев. Звукозапис: В. Молев. Мюзик арт студио ДИАНАХАУС, 1999

Съдържа звукозапис на изпълненията на петте аранжимента за акордеонно дуо, нотният текст на които е публикуван на хартиен носител в сборника със същото заглавие, вече коментиран по-горе в 5. Представява копие на аудиокасетата към сборника.

6.2. CD „Въздухоплаватели“ – класическа музика за акордеон. Худ. р-л на изпълнителските състави: Д. Станчева. Продуцент: П. Станчев. Звукозапис: В. Молев. Мюзик арт студио ДИАНАХАУС, 1997

Съдържа звукозапис на студентски акордеонни ансамблови изпълнения на 12 музикални произведения, 9 от които – в аранжимент на Д. Станчева. Едно от тях (Чардаш от Монти), присъства и в записа, представен в 6.1.

„Въздухоплаватели“ отразява резултатите от експериментирането на автора със звукооформянето и създаването на аранжimenti, позволяващи приложението на повече мехови и мехо-пръстови артикулационни способности при интерпретацията на музикалните произведения, с цел темброво обогатяване на тона и повишаване качеството на общия саунд на изпълнението като цяло. Постигнатата с тези способности звучност, приближаваща се до тембъра на лъковите инструменти, най-ясно проличава в интерпретацията на Концерт F-moll op. 8 № 4 „Зима“ – А. Вивалди и не е получена в резултат на студийна обработка на записа.

7. Приложения по показатели № 4, 12, 13, 14, 17, 30, 31 за съответствие на научната и художественотворческата продукция с минималните национални изисквания

7.1. Приложение по показател № 4 „Реализиран авторски продукт в областта на изкуствата“

Музика към театралната постановка на немския режисьор Георг Жено „Сексуалните неврози на нашите родители“, съставена от музикални произведения в аранжимент на Д. Станчева за соло акордеон. Изпълнявана е „на живо“ от акордеониста Венцислав Колев при всяко представление през сезон 2005 – 2006 г. в Драматичен театър Н. О. Масалитинов, Пловдив. В приложението е представено копие от програмата на представленията.

7.2. Приложение по показател № 12 „Реализиран кратък авторски продукт в областта на изкуствата“

Представен е списък със заглавията на 21 авторски аранжимента за акордеонни ансамбли. Изпълнявани са многократно пред публика на конкурсния и концертен подиум в България и чужбина (представени са програми от концерти, съдържащи част от заглавията на аранжиментите). Част от изпълненията на аранжиментите са излъчвани по електронните медии. Представени са звукозаписи с изпълненията на 13 от аранжиментите (коментирани в 6.1 и 6.2). Представени са издадените на хартиен носител 5 аранжимента (в сборник, коментиран в 5).

7.3. Приложение по показател № 13 „Водеща (или самостоятелна) творческа изява в областта на изкуствата, която не е основен хабилитационен труд“

7.3.1. Диригент на Балкански акордеонен ансамбъл в състав – изпълнители от 5 държави: България, Турция, Албания, Македония и Сърбия, концертиращ под егидата за мир на балканите. Реализирано е концертно турне през 2001 г. в Турция (в градовете Ескишехир, Бурса и Афион) и България. Представени са отзиви в българския и чуждия печат.

7.3.2. Художествен ръководител на български акордеонни камерни ансамбли, с множество концертни изяви, награди от конкурси, реализирани записи. Копия на наградите от конкурси са в Приложение по показател № 30, записите – в Приложение по показател № 12.

7.4. Приложение по показател № 14 „Поддържаща творческа изява или участие в колективен продукт в областта на изкуствата“

Изпълнение на соло в оркестрова творба от Й. С. Бах, при турне на Балкански акордеонен ансамбъл в Турция и България, май 2001. Изпълнението е отбелязано в програмите от концертите, представени в Приложение по показател 12, във връзка с авторските аранжimenti (освен солист, Д. Станчева е и автор на аранжимента на изпълняваното произведение).

7.5. Приложение по показател № 17 „Цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране“

Цитиранията са от 4 различни труда на Д. Станчева в монография с научно рецензиране. Описани са в графата „реализиран продукт“ по показател 17 в справката (административни документи) за съответствие с минималните национални изисквания. В това приложение са представени копия на страниците от монографията, на които са отбелязани местата с цитатите.

7.6. Приложение по показател № 30 „Награди на конкурси за творчество и изпълнение, дадени от национални професионални форуми и организации“

Представени са списък с 10 награди и копия на документите за тях.

7.7. Приложение по показател № 30 „Награди на конкурси за творчество и изпълнение, дадени от професионални форуми и организации в чужбина“

Представен е списък с 17 награди и копия на документите за тях.